GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĚ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 105. *Sâmbătă, 10 (22) Maiŭ.* 1886.

Braşovŭ 9 Maiŭ 1886.

Mai erĭ alaltăerĭ ne vorbea o fóiă din Clujiu cu multŭ fariseismŭ despre „libertatea de cultură“ ce arŭ avé-o Românii aicĭ în statulŭ ungarŭ. Voia sĕ ne scótă ochii cu reuniunile literare şi de binefacere, ce ḑice că amŭ avé dreptulŭ sĕ le înfiinţămŭ şi sĕ le susţinemŭ aci.

Amŭ întrebatŭ atuncĭ pe memorata fóiă, că décă este aşa, de ce nu li se dă voiă femeilorŭ române din Sătmarŭ sĕ-şĭ înfiinţeze o reuniune de binefacere?

Fóia maghiară ne-a rĕmasŭ datóre cu rĕspunsulŭ, pe semne a aşteptatŭ ca sĕ ni-lŭ dea ministrulŭ de interne însuşĭ, omulŭ celŭ mai competentŭ în acéstă materiă.

Dămŭ locŭ unei importante scrisorĭ ce o primimŭ din Sătmarŭ în afacerea reuniunei femeilorŭ române d'acolo. Ea nu mai are lipsă de comentarŭ şi totŭ ce putemŭ ḑice este, că stimămŭ zelulŭ şi patriotismulŭ femeilorŭ române sătmărene şi dorimŭ, ca nobilele lorŭ nisuinţe sĕ iasă învingĕtóre!

Étă scrisórea:

Din Sătmarŭ.

„Credŭ că publiculŭ românŭ nu 'şĭ-a uitatŭ încă de afacerea proiectatei reuniunĭ a femeilorŭ române sătmărene, despre care s'a scrisŭ în multŭ preţuita nóstră „Gazetă“. Ca completare la cele ḑise atuncĭ vinŭ a mai arĕta următórele:

După ucasulŭ de anŭ — prin care nu numai că li s'a denegatŭ statutelorŭ clausula de întărire, ci totodată au fostŭ oprite femeile române din acestŭ comitatŭ dela orice întrunire, fără sĕ i se spună dómnei presidente cum va puté face cunoscută înalta decisiune damelorŭ fără a a le conchiăma — publicându-se tótă afacerea, onorata Redacţiune a „Gazetei“ ni-a făcutŭ unŭ bunŭ serviciu dându-ne între altele şi o binevoitóre îndrumare: ca femeile române din acestŭ comitatŭ sĕ cerce vindecarea drepturilorŭ lorŭ călcate la piedestalulŭ Tronului.

Indată după acéstă consultându-se damele române în frunte cu câţiva bărbaţĭ devotaţĭ causei au ajunsŭ la următórea hotărîre: Statutele Reuniunei femeilorŭ române sătmărene sĕ se mai trimiţă încă odată înaltului ministru, căcĭ se póte fórte uşorŭ că dênsulŭ sĕ nicĭ nu aibă cunoscinţă despre ele, că vice-comitele preocupatŭ de bóla maghiarisării a pusŭ la cale respingerea statutelorŭ prin cutare secţiune din ministeriu. Firesce că, décă cumva patima n'ar lipsi nicĭ din rĕrunchii ministrului şi statutele arŭ fi respinse de dênsulŭ, atuncĭ e neîncungiurabilă călĕtoria la treptele Tronului.

Când se făcŭ acéstă consultare cei mai mulţĭ erau pregătiţĭ la rĕspunsulŭ ce are sĕ vină sciindŭ fórte bine, că în acéstă ţéră sub actualulŭ guvernŭ administraţia şi justiţia se basézâ pe: sic volo sic jubeo.

Totuşĭ ca sĕ ne convingemŭ pe deplinŭ amŭ trimisŭ statutele proiectatei reuniunĭ d-lui deputatŭ dietalŭ Alexandru Romanŭ în Budapesta cu acea rugare, ca sĕ binevoiéscă a le preda în persónă d-lui ministru de interne. Totodată l'amŭ rugatŭ ca sĕ se între pună în causa atâtŭ de momentósă cu influinţa ce-o posede şi sĕ mijlocéscă clausula recerută pentru statute.

După unŭ timpŭ óre-care d-na presidentă interimală primĭ unŭ biletŭ dela numitulŭ d-nŭ deputatŭ, în care i s'a scrisŭ că statutele s'au predatŭ şi că e speranţă sĕ fiă întărite. După acésta înscinţare, care inspira cevaşĭ speranţă, în ḑilele trecute dómna presidentă primesce o scrisóre în copiă, cu subscrierea înaltului ministru de interne, care étă-o în traducere:

»Nr. 18252/VII. Ministerulŭ de interne r. ung. Publiculuĭ din comitatulŭ Satŭmarelui în Careii-marĭ. — Cu privire la înscinţarea vicecomitelui din 19 Martie a. c. Nr. 2401 pe lângă acluderea actelorŭ, provocŭ pe publiculŭ comitatensŭ ca sĕ înscinţeze pe Anna Bilţŭ n. Erdös ca pe voitórea de-a înfiinţa „Reuniunea damelorŭ române din Sătmarŭ„ şi presidentă interimală, — că de óre-ce, după cum sciu, mai în tóte oraşele mai marĭ ale comitatului suntŭ reuniunĭ pentru dame, şi pe lângă aceste sĕ deprinde cu succesŭ încă şi „Reuniunea industrială a damelorŭ comitatense« *nu aflu de lipsă sĕ se înfiinţeze o altă reuniune cu asemenea scopŭ*, prin urmare rugarea amintitei, ca statutele din vorbă prin dênsa din nou aşternute sĕ se întăréscă, nicĭ în casulŭ de faţă nu aflu cu cale a-o încuviinţa. Budapesta anulŭ 1886, 7 Aprile. *Tisza* m. p.«

Apoi sĕ mai îndrăsnéscă cine-va vĕḑêndŭ aceste a ḑice că în Ungaria nu e libertate. Séu că Românii suntŭ împiedecaţĭ în desvoltarea culturală a lorŭ! Au nu vedeţĭ nepriceputilorŭ că suntŭ destule reuniunĭ? Inaltulŭ ministru cu tótă bunavoinţa ce-o are faţă cu Românii le arată calea unde potŭ afla cultură. Aicĭ suntŭ „Kulturegyleturile,“ întraţĭ în aceste reuniunĭ şi voi mame române, că aşa veţĭ avé cultură!?...

Auḑiţĭ voi Sătmărenĭ! Orĭ veţĭ primi cultură unguréscă, orĭ nu. Décă o primiţĭ vĕ despreţuescŭ, ca pe unii carĭ sĕ lapĕdă de caracterulŭ strămoşescŭ, décă nu: vĕ ḑicŭ că sunteţĭ sobolĭ carĭ conspiraţĭ contra patriei. Că acésta aşa este, e fórte uşorŭ a documenta.

Românii mai neputincioşĭ au părăsitŭ garda naţională, póte pentru unŭ osŭ de rosŭ şi alte interese. Rĕsplata acestora este dispreţulŭ generalŭ şi figurézâ ca nisce traşĭ împinşĭ şi de pe feţele lorŭ se vede că ducŭ o viéţă amară. In acelaşŭ timpŭ Românii adevĕraţĭ şi luptătorii statornicĭ, deşi suntŭ timbraţĭ cu multe epitete eşite din căpăţînile înfierbêntate ale şoviniştilorŭ, totuşĭ au respectulŭ cuvenitŭ, mai pre susŭ de tóte au încrederea şi iubirea poporului românŭ.

Câtŭ privesce afacerea memoratei reuniunĭ damele române îşĭ vorŭ face datorinţa şi mai departe cu tótă perseveranţa. Dênsele credŭ că vorŭ călĕtorĭ în capitală şi vorŭ căuta dreptatea şi respectarea legilorŭ sancţionate de Maiestatea sa la piedestalulŭ Tronului.“

Pesta, 16 Maiu n. 1886.

(Cor. part. a „Gaz. Trans.“)

»Das ist eine schlampete Wirthschaft.«

De când s'au începutŭ desbaterile în camera deputaţilorŭ din ţĕrile aparţinĕtóre corónei sântului Stefanŭ asupra proiectului despre *creditulŭ suplementarŭ de 19—20 milióne fl. v. a.*, carĭ dealtmintrea, bene notandum, s'au „*păpatŭ*« de multŭ în înţelesulŭ celŭ mai strînsŭ alŭ cuvêntului: de atuncĭ atâtŭ cercurile din întru, câtŭ şi cele din afară începŭ a se ocupa seriosŭ cu starea »*deplorabilă*“ *a financelorŭ ungare*, cu atâta mai vêrtosŭ, cu câtŭ însă-şĭ comisiunea bugetară a camerei deputaţilorŭ, căreia i s'a datŭ ocasiune d'a privi mai adêncŭ în busunarele d-lui Szapáry, s'a esprimatŭ, că *nicĭ 27 milióne fl. v. a. nu suntŭ de ajunsŭ* pentru restituirea sumelorŭ împrumutate „păpate.« Prin tóte cercurile pe aicĭ numai de „krach“-ulŭ financialŭ se vorbesce, chiar şi *la curtea regală din Buda*, fiindŭ Maiestatea Sa aicĭ. Intrégа pressă a capitalei ungare, ceea ce este caracteristicŭ fórte, reproduce unŭ articulŭ alŭ ḑiarului »National Zeitung« din Berlin, care presentă Europei cu date statistice nepotinţa financiară a Ungariei, şi trage consecinţele pentru statele, carĭ în timpŭ de grea cercare şi grave momente n'au la disposiţiune câte unŭ »Iuliusthurm“ cu celŭ puţinŭ 120 milióne mărcĭ în aurŭ naturalŭ.

Cu acéstă ocasiune sperezŭ, că nu va fi de prisosŭ a comunica lectorilorŭ „Gazetei«, că la începutulŭ erei constituţiunale (1868) datoria publică, separată de Austria, a Ungariei a fostŭ de circa 850 milióne, când cu finea anului 1884, după datele curţii de contabilitate, trece preste *1,519½ milióne fl. v. a.*, va sĕ ḑică în decursŭ de 17 anĭ o sporire de aprópe 670 milióne, séu o crescere anuală în termenŭ mediu de 40 milióne fl., interesele anuale ale datoriei de statŭ în 1868 au fostŭ de 46 şi jum. mil. fl., ér în 1884 datoria publică a consumatŭ mai multŭ decâtŭ 115 şi jum. mil. fl., ceea ce face 38½% din debitulŭ ordinarŭ alŭ acelui anŭ; deficitulŭ anilorŭ 1870—1884 face aprópe 616 mil. fl., mai pe de două orĭ atâta, câtŭ a fostŭ preliminatŭ, aşa că deficitulŭ efectivŭ anualŭ în cifră mijlociă a anilorŭ numiţĭ *se urcă peste 41 mil. fl.* Statisticii maghiarĭ ne spunŭ, că valórea comercială actuală a pămêntului productivŭ ungarŭ este de vr'o 5000 mil. fl. dér este îndatoratŭ pămêntulŭ cu 1400 mil. fl., ceea ce este egalŭ cu o insărcinare de 20—25%, va sĕ ḑică 21 şi jum. până la 26 fl. pe unŭ jughĕrŭ catastralŭ. Statulŭ în datorii până în gâtŭ, privaţii asemenea; afară de aceste dările suntŭ fórte grele, ne mai suportabile, carĭ nu mai suferŭ urcare, la ceea ce se mai adauge şi crisa economică. Ce sĕ urmeze de aicĭ? Décă deficitulŭ va cresce şi mai departe totŭ numai cu câte 41 mil. fl., deşi suntŭ prospecte sĕ créscă şi cu mai multŭ, pentru că d. e. deficitulŭ anilorŭ 1885—1886 va trece peste 150 mil. fl., — décă privaţii se vorŭ îndesá în datorii şi mai departe totŭ aşa, ca dela începutulŭ erei „*fericite*“ a constituţionalismului ungurescŭ încóce, décă, peste totŭ, se va consuma totŭ în proporţiunea de până acuma mai multŭ decâtŭ se produce: atuncĭ peste vr'o 20 de anĭ datoria publică va trece peste 2500 milióne, ér' cea privată hipotecară încă se va apropia de 2000 mil. fl., décă nu va cresce şi mai tare, aşa încâtŭ crisa economică cronică generală va ajunge a fi acută, şi bancrotulŭ de statŭ împreună cu celŭ privatŭ va erumpe cu tótă puterea sa destructivă; dér — ceea ce este în perspectivă —, décă în timpulŭ mai de-aprópe va urma vre-o „acţiune în afară“, — scimŭ ce însemnézâ acésta — atuncĭ *catastrofa se va ivi şi mai curêndŭ*, cu tóte urmările ei îngrozitóre.

Bancrotulŭ de statŭ ascunsŭ începe a se arĕta încă de pe acum pe icĭ pe colea, aşa d. e. se detrage din diurne şi din salariele unorŭ amploiaţĭ de statŭ; despre ministrulŭ de culte şi instrucţiune Trefort se vorbesce, că suma ce i s'a votatŭ în budgetulŭ pe a. c., *până acum a şi consumat'o* şi nu peste multŭ va fi silitŭ a surprinde camera deputaţilorŭ prin presentarea unui proiectŭ de *creditŭ suplimentarŭ*. Póte, că şi alte portofoliurĭ ministerialĭ vorŭ sta cam aşa. De aicĭ urméză, că în éstŭ anŭ *nu se va ţiné cursulŭ învĕţătorescŭ de limba maghiară*, nu se vorŭ ţiné adunărĭ şi congrese învĕţătorescĭ, ceea ce s'a şi notificatŭ inspectorilorŭ de şcóle. Dér ceea ce este şi mai caracteristicŭ, *comisiunea administrativă a comitatului Poţonŭ*, alaltăerĭ *pe cale telegrafică* cerŭ dela ministeriu asignarea banilorŭ preliminaţĭ pentru şcólele elementare de statŭ din acelŭ comitatŭ, pentru că dealtmintrea va fi *silită a închide şcolile şi a concedia învĕţătorii*, cum ne aduce scirea chiar însuşĭ „Nemzet« organulŭ oficiosŭ alŭ guvernului. — Apoi *institutulŭ de creditŭ agricolŭ transilvanŭ*, cum s'a dechiaratŭ primulŭ ministru Tisza chiar şi în parlamentŭ, *nu va puté fi ajutoratŭ cu cele 500,000* fl. cerute dela guvernŭ, şi fórte probabilŭ, că *nicĭ nu se va înfiinţa*. — Mi se pare, că puternicii ḑilei înţre aceste, *post tot discrimina rerum*, sĕ vĕdŭ cam siliţĭ a se mai modera şi a mai abḑice şi de pofta d'a se juca d'a „*maghiarisarea*.“ Vorba Românului: „*décă n'ai banĭ pune-ţĭ pofta 'n cuiŭ*.“

Nu este mirare dér, décă şi curtea, în sgomotulŭ celŭ mare ce se face, de când este aicĭ, începe a se informa şi asupra stărei financelorŭ ţĕrei. Aşa d. e. sĕ vorbesce cu positivitate, că fostulŭ preşedinte alŭ direcţiunei căilorŭ ferate de statŭ reg. ung. *Tolnay* a fostŭ chiămatŭ *ad referendum* la palatulŭ din Buda, sĕ spună în ce consistă causa *creditului suplementarŭ* şi ce s'a făcutŭ cu sumele, respective cu milionele, desadministrate la căile ferate ungare. Cu acéstă ocasiune informându-sĕ curtea despre starea lucrurilorŭ, din loculŭ celŭ mai înaltŭ s'a caracterisatŭ politica financiară a d-nilorŭ Tisza-Szapáry cu esclamaţiunea: „*Das ist eine schlampete Wirtschaft!*“ (Pe romănesce: acésta este o economiă destrăbălata.)

In ḑilele următóre, când se continuă desbaterea *creditului suplementarŭ*, *Tisza* celŭ puternicŭ, „sdrobitorulŭ de naţionalităţĭ« sub impresiunea evenimenteloŭ pre-

merse se preâmbla „fórte posomorîtŭ“ cu soţii sĕi miniştri prin coridorulŭ camerei deputaţilorŭ, aşa că puté sĕ-i fiă omului milă de elŭ şi de soţii sĕi frapaţĭ; ér deputaţii guvernamentalĭ în mai multe grupe discutau în coridorŭ cele întêmplate . . . *A—s.*

Germania, Rusia şi Anglia.

„Petersburskija Wiedomosti“, organulŭ d-lui Katkow, vorbindŭ despre relaţiunile dintre Germania şi Rusia se esprimă astfelŭ:

„Relaţiunile între Germania şi Rusia nu suntŭ acum atâtŭ de infloritóre, după ce Germania şi Anglia au reuşitŭ sĕ-şĭ reguleze printr'o înţelegere pacĭnică interesele lorŭ coloniale în Oceanulŭ pacificŭ.

„Acum aceste două state suntŭ niste bunĭ vecinĭ, din care motivŭ se şi esplică, că presa germană află ca justă politica engleză în cestiunea elenă şi bulgară, pe câtă vreme aceeaşĭ presă în conflictulŭ »Afganistanului susţinea încă pe Rusia.«

„Prietenia Rusiei pentru Germania numai atâtŭ mai are o valóre, pe câtŭ timpŭ Germania va fi nevoită sĕ stea în *frontŭ spre apusŭ*“ (adecă sĕ stea faţă în faţă cu Francia.)

SCIRILE DILEI.

Ni se scrie din Lugoşŭ, cu data 16 Maiu n.: »Lugoşenii în sĕptĕmâna trecută au salutatŭ în mijloculŭ lorŭ pe Alteţa Sa *Archiducele Vilhelm.* Venise din Timişóra la Lugoşŭ, pentru de-a inspectá cele 2 divisiunĭ de artileriă de câmpŭ staţionate aicĭ. Mercurĭ a visitatŭ casarma artileriei, cu care ocasiune s'a ţinutŭ şi unŭ esamenŭ teoreticŭ cu soldaţii, rĕmânêndŭ pe deplinŭ mulţămitŭ de rĕspunsurile lorŭ. Apoi a eşitŭ la câmpŭ pentru ca sĕ asiste la eserciţiele practice ale artileriei. Alteţa Sa a rĕmasŭ pe deplinŭ satisfăcutŭ atâtŭ de ţinuta câtŭ şi de deprinderea şi dexteritatea ostaşilorŭ — în cea mai mare parte voinicĭ opincarĭ Românĭ. Sêra întregŭ corpulŭ oficerilorŭ dela artileriă, fiindŭ învitatŭ, s'a întrunitŭ la prândŭ în cuartierulŭ Alteţei Sale. După mésă Alteţa Sa a pusŭ capela musicală orăşenéscă, ce în decursulŭ mesei esecutase piese musicale germane şi unguresci, sĕ i cânte şi românesce. Capela începŭ a cânta, întêiu unŭ frumosŭ marşŭ compusŭ din arii române, de conducĕtorulŭ capelei militare dela alŭ 83 Regmt. de infanteriă; continuă apoi cântândŭ multŭ frumósa »Ardeleană« ale cărei frumóse variaţiunĭ atrase pe Alteţa Sa, chiar lângă »scripca« musicantului; apoi finí cu frumosulŭ valsŭ „Valurile Dunărei« de I. Ivanovicĭ, carele într'atâta fermecă pe Alteţa Sa, încâtŭ însărcină pe adjutantulŭ sĕu, ca îndată ce va sosí la Viena sĕ i-lŭ comandeze. La 11 óre din nópte Alteţa Sa cu trenulŭ acceleratŭ a părăsitŭ Lugoşulŭ, mergêndŭ directŭ la Viena.« — *borgovanulŭ.*—

—x—

3 (15) Maiu. Din *Lugoşŭ* ni se scrie, că diua de 3 (15) Maiu a fostŭ serbată în modŭ demnŭ de însemnătatea ei de cătră Românii de bine de acolo.

—x—

Ministrulŭ de justiţiă ungurescŭ s'a numitŭ Teofilŭ Fabini. E născutŭ în 1822, fiulŭ unui fostŭ profesorŭ oculistŭ la Universitatea din Pesta, de origine din Mediaşŭ. Unulŭ din fraţii sĕi a fostŭ preotŭ evang. în Mediaşŭ. Noulŭ ministru de justiţiă mai are rude pe preotulŭ din Pretai I. Fabini, pe colonelulŭ din statulŭ majorŭ generalŭ L. Fabini, ş. a.

—x—

O ordinaţiune a ministerului de agricultură, industriă şi comerţŭ face cunoscutŭ, că pentru promovarea crescerei cailorŭ în comitatele ardelene în anii aceştia se vorŭ împărţi premii în următórele locurĭ: în Braşovŭ la 25 Iuniu, în Haţegŭ şi Făgăraşŭ la 12 Septemvre, apoi în Cluşiu şi Turda, dela 5 până la 12 galbinĭ. Premiarea se va face de cătră o comisiune mixtă.

—x—

Ni se comunică din Lugoşŭ, că pe diua de 28 Maiu n. e aşteptatŭ acolo Alteţa Sa *archiducele Iosifŭ.*

—x—

Din raportulŭ şedinţei dela 5 Maiu a camerei deputaţilorŭ din Bucurescĭ reproducemŭ după »Voinţa Naţională“ următórele: »D-lŭ Mucenicŭ Dinescu atrage atenţiunea guvernului asupra şicanelorŭ făcute de guvernulŭ austro-ungarŭ d-lui Dinu Mocanu din judeţulŭ Argeşŭ, căruia i s'au ţinutŭ secvestraţĭ, fără nicĭ unŭ motivŭ, la Sibiiu 5000 porcĭ, din care causă i s'a făcutŭ o pagubă de 25,000 lei. D-lŭ Mucenicŭ Dinescu rógă guvernulŭ, ca sĕ intervină pe lângă guvernulŭ vecinŭ sĕ acorde despăgubirĭ«.

—x—

Comunele evangelice unguresci din Ardealŭ începŭ a eşi pe rêndŭ din uniunea bisericei ardelene de conf. augsb. şi a intra în biserica evangelică unguréscă.

—x—

Cetimŭ în „Vocea Covurluiului“ din Galaţĭ: »Lunĭ s'au încărcatŭ două vapóre cu vite pentru Italia şi unŭ vaporŭ cu o miă polobóce vinurĭ. Nouĕ transporturĭ suntŭ anunţate. Galaţii dér devinŭ pe di ce merge unŭ debuşeu însemnatŭ de vite şi vinurĭ pentru Europa«.

—x—

„Doina“ din Bucurescĭ comunică, că tenorulŭ Răşianu s'a angagiatŭ la teatrulŭ din Agramŭ, unde va cânta în „Faust“, »Barbiere“ şi alte opere marĭ.

—x—

Inteliginţa română din Cluşiu va arangia în 27 Maiu st. n. unŭ maialŭ în grădina »Stadler“. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ casinei române din locŭ. Preţulŭ intrărei de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. Inceputulŭ la 5 óre p. m. Pentru comitetulŭ arangiatorŭ: Iuliu Coroianu preşedinte. Basiliu Podóbă cassarŭ, Gavrilă Triponŭ secretarŭ. Suprasolvirile se primescŭ cu mulţămită şi se vorŭ chita pe cale diaristică.

—x—

Elevii facultăţii de medicină din Bucurescĭ, N. Stinghe şi I. Şonerŭ, au fostŭ muşcaţĭ de unŭ câne turbatŭ.

—x—

Diarele din România comunică, că negociările cu Franţa pentru încheiarea unei convenţiunĭ comerciale mergŭ fórte bine şi se crede, că convenţiunea va fi încheiată spre binele ambelorŭ părţĭ.

—x—

Notarulŭ publicŭ *Bominik Dumitru* din *G. St. Miclăuşŭ* a fostŭ trasŭ în cercetare disciplinară pentru falsificare de documente. Tribunalulŭ din Cluşiu a curmatŭ procedura şi actele le-a predatŭ Camerei de notariatŭ, care s'a mulţămitŭ a'i da unŭ avertismentŭ. Curia însĕ l'a suspendatŭ pe patru lunĭ, pentru că numitulŭ notarŭ de repeţite orĭ a comisŭ neregularităţĭ. Décă n'ar fi »patriotŭ“, la cea dintêiu neregularitate ar fi fostŭ aruncatŭ pe strade, décă nu şi închisŭ.

—x—

In anulŭ acesta s'au comisŭ până acum 11 sinuciderĭ în Cluşiu, reşedinţa »Kulturegyletului« ardeleanŭ.

—x—

„Naţiunea“ scrie, că din causa ploilorŭ torenţiale din dilele trecute s'au surpatŭ ca la 160 pogóne pămêntŭ cultivabilŭ şi 3 case din teritoriulŭ comunei Degeraţĭ din judeţulŭ Mehedinţĭ, în România.

Dela Curtea cu juraţĭ din Cluşiu.

(Discursurile rostite in diua ântêiu).

Vorbirea de apĕrare a d-lui Coroianu.

Incă una! Insuşĭ Ludovicŭ Kossuth, adoratulŭ fiu alŭ naţiunei maghiare, e mai binevoitorŭ faţă de naţionalităţile nemaghiare, decâtŭ d-lŭ procurorŭ, când dice că nime nu doresce mai sincerŭ decâtŭ elŭ, ca fiecare naţionalitate a patriei sĕ se pótă desvolta, d-lŭ procurorŭ acésta nu vrea sĕ o pricépă. Articululŭ încriminatŭ însĕ n'are nicĭ obiectŭ, la care sĕ avemŭ a vorbi. Faţă de acusă şi pledóriă negŭ hotărîtŭ, că în nr. 262 alŭ »Tribunei« ar fi agitare. Arĕte-mĭ d-lŭ procurorŭ ce e agitătorŭ în acelŭ articulŭ? De îşĭ lua ostenéla a se ocupa cu elŭ mai de aprópe, nu o dicea acésta. Nu e nimicŭ, ce ar fi în conflictŭ cu § 173 cod. pen., ci din contră cuprinde numai o discusiune, cu oficiosulŭ din Cluşiu. Er interpretarea legei dice, că discusiunea asupra împrejurărilorŭ de dreptŭ publicŭ nu e a se socoti între acele culpe, cărĭ se enumĕră în § 173. Altcum tesele espuse în § 173 nu se potŭ aplica la casulŭ de faţă. Atâta în generalŭ. Şi acum fie-mĭ permisŭ a reflecta la cele aduse în contra d-lui Slavicĭ din partea d-lui procurorŭ. Dicemŭ, că în era constituţională ne bucurămŭ de legĭ constituţionale, şi totuşĭ pe d-lŭ Slavicĭ adĭ voescŭ alŭ trage la rĕspundere pe basa legilorŭ austriace din timpulŭ absolutismului. Dér nicĭ aşa nu se póte trage la rĕspundere — după părerea mea — pentru că § 44 alŭ procedurei din 1852 dice: că numai persónele *cooperatóre la redactarea* articulului punibilŭ se potŭ trage la rĕspundere, ér d-lŭ procurorŭ ar puté sci, că — după protocolŭ — d-lŭ Păcurarŭ a recunoscutŭ, că elŭ a scrisŭ articululŭ, pentru aceea a şi cerutŭ sĕ se cetéscă protocolulŭ, şi sĕ apară, că d-lŭ Slavicĭ n'a luatŭ parte la redactare şi publicare, şi d-lŭ procurorŭ totuşĭ susţine acusa basată pe punctulŭ b), ce e procedere contra procedurei. Legea dice: că „fiecare redactorŭ,“ d-lŭ Slavicĭ nu e redactorŭ, şi nicĭ nu i doveditŭ că ar fi redactorŭ, şi aşa cu referire la b) nu e nicĭ obiectŭ, nicĭ subiectŭ. D-lŭ Slavicĭ e numai directorŭ la institutulŭ, unde se imprimă acestŭ diarŭ. Aşadéră credŭ, că am arătatŭ în de ajunsŭ, că acusele nu se potŭ susţiné. In fine însĕ până ce nu terminŭ apĕrarea, mĕ reîntorcŭ la posiţia ocupată mai nainte, adecă, că naţionalităţile acestei patrie au dreptŭ a se desvolta liberŭ, a'şĭ cultiva limba, sĕ-şĭ apere interesele din punctŭ de vedere naţionalŭ.

Acésta o recunósce br. Wesselényi Miklós în broşura s'a apărută în 1843 şi încă forte frumosŭ (Cetesce pasagiulŭ) la care eu numai atâta adaugŭ, că locuitorii vechĭ ai acestui pămêntŭ, fiii naţiunei române — precum am arĕtatŭ cu istoria în mână, după o suferinţă de 5 seculĭ, s'au convinsŭ, că au putere de viaţă, aplecare la cultură; au arĕtatŭ, că precum armele lui Ossian tăiându-i pe atleţĭ în două, acestia au rĕmasŭ întregĭ, aşa se póte dice şi despre poporulŭ românŭ.

Pentru aceea mĕ rogŭ de d-nii juraţĭ, ca astfelŭ sĕ suscépă cestiunea, şi sĕ nu permită, ca lucrulŭ sĕ degenereze acolo, de unde póte că nu s'ar puté revoca, sĕ nu se nască din asta o dispută, din care ar resulta éră reacţiune. Cumpănéscă bine cele cuprinse în Nr. 263 alŭ „Tribunei“ şi aşa binevoiéscă a se pronunţa sine ira et studio precum li-o va pretinde acésta onórea civilă, fără nicĭ o parţialitate.

Procurorulŭ dice, rĕspundêndŭ apĕrătorului: La cele dise voiu reflectá numai pe scurtŭ. Inainte de tóte protestezŭ şi negŭ, că aicĭ ar fi spiritŭ de partidă. Aicĭ nu e nicĭ Românŭ nicĭ Maghiarŭ, numai codicele penalŭ §. 173 în conflictŭ cu 2 individĭ. Nu mĕ ocupŭ cu trecutulŭ Românilorŭ, că nu-i e loculŭ aicĭ, datorinţa 'mi-e sĕ cerŭ sĕ fiă pedepsiţĭ cei ce agită. Nu-i permisŭ déră a dice pămêntulŭ acesta va fi séu românŭ séu pustiu. Cine o dice acésta agită. Ce sĕ ţine de pretinsulŭ martiriu, după care décă acusaţii vorŭ fi condamnaţĭ va fi şi poporulŭ românŭ condamnatŭ, cu acésta nu mĕ ocupŭ, domnii juraţĭ nu vorŭ judeca pe cei ce nu suntŭ

FOILETONŬ.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

Impĕratulŭ era fórte iritatŭ. In locŭ încă de a urma maĭ departe cu facerea dêlmeĭ, elŭ lăsà cu totulŭ la o parte acestŭ mijlocŭ, care de bună sémă ar fi fostŭ celŭ maĭ sigurŭ pentru reuşită.

Dară deşi Mtesa era ocupatŭ aşa de tare cu rĕsboiulŭ, totuşĭ din când în când ĭĭ rĕmâné timpŭ sĕ maĭ vorbéscă cu Stanley despre unele şi despre altele, căcĭ setea luĭ de sciinţă era fórte mare.

In fiinţa de faţă a întregeĭ curţĭ trebuì Stanley sĕ ţină o lungă vorbire despre „tainele naturiĭ, căile provedinţiĭ, despre minunile ceriuluĭ, aeruluĭ şi pămêntuluĭ,“ despre prelucrarea prin mâna omenéscă a materiilorŭ, ce alcătuescŭ pămêntulŭ, şi despre altele. După aceea venì vorba despre lucrurĭ religióse, şi între altele călĕtorulŭ nostru trebui sĕ-ĭ spună cu de-amĕruntulŭ împĕratuluĭ, ce felŭ de fiinţe sûntŭ ângeriĭ şi cum suntŭ eĭ.

Câtŭ de tare mulţumiră cuvintele călĕtoruluĭ nostru pe împĕratulŭ, se póte vedé din următórele cuvinte, ce le rosti elŭ în faţa tuturorŭ curtenilorŭ sĕĭ.

„Stamlih,“ dise elŭ, „eu le-am spusŭ totdéuna ómenilorŭ meĭ, că Albiĭ sciu tóte şi se pricepŭ la tóte lucrurile. Fórte mulţĭ Arabĭ, câţĭ-va Turcĭ şi patru Albĭ m'au cercetatŭ şi eu i-am întrebatŭ şi i-am ascultatŭ, dar în ceea-ce privesce înţelepciunea şi vrednicia, Albiĭ ĭĭ întrecŭ pe toţĭ ceilalţĭ. — Pentru ce vinŭ Arabiĭ şi Turciĭ în Uganda? . . . Nu vinŭ eĭ, pentru ca sĕ'şĭ ia fildeşŭ şi sclavĭ? — Pentru ce însă vinŭ Albiĭ? . . . Eĭ vinŭ, ca sĕ vadă laculŭ, rîurile şi munţiĭ noştri. Arabiĭ aducŭ stofe, mărgele şi sîrmă, ca sĕ pótă cumpăra sclavĭ şi osŭ de elefantŭ; eĭ aducŭ şi prafŭ de puşcă şi arme; dar cine le-a datŭ prilejiĭ Arabilorŭ sĕ aducă tóte aceste lucrurĭ, ca sĕ facă negoţŭ cu ele? . . . . Arabiĭ spunŭ singurĭ, că Albiĭ, şi eu n'am vĕdutŭ nicĭ unŭ lucru din cele aduse, pe care sĕ nu'lŭ fi făcutŭ Albiĭ. De aceea am disŭ totdéuna: aduceţi'mi ómenĭ albĭ, căci décă voiţĭ sĕ vĕ câştigaţĭ cunoscinţe, cu eĭ trebue sĕ vorbiţĭ!“

Din aceste vorbe ale luĭ Mtesa se póte vedé pe deplinŭ, câtŭ de multŭ preţuia elŭ sciinţa şi destoinicia Europenilorŭ. La dorinţa luĭ, Stanley i traduse cele maĭ frumóse pasage din testamentulŭ vechiŭ şi nou. După-ce traducerea fù isprăvită, Mtesa chiemà pe tóte căpeteniile sale, precum şi pe toţĭ oficeriĭ din garda sa la olaltă şi le vorbì cam în chipulŭ următorŭ:

„Când am luatŭ domnia după mórtea tatăluĭ meu, eram păgânŭ şi 'mĭ plăcea sĕ vĕrsŭ sânge. După aceea am începutŭ a mĕ închina spre Islamŭ. De atuncĭ uciderile s'au împuţinatŭ totŭ maĭ multŭ şi nicĭ odată nu m'am maĭ îmbĕtatŭ. Cu tóte acestea multe din lucrurile, pe care le învaţă credinţa cea nouă, au rĕmasŭ pentru mine neînţelese. Mintea mea sănĕtósă le desaprobà, dar nu este nimenea în Uganda, care sĕ mĕ înveţe lucrurĭ maĭ bune. De óre-ce însă dorescŭ din tótă inima mea sĕ fiu bunŭ, credŭ, că Dumnedeu îmĭ va ierta tóte nebuniile mele, şi'mĭ va trimite la Uganda ómenĭ, carĭ sĕ mĕ înveţe, ce e bunŭ şi dreptŭ. Până acuma nu m'am înduplecatŭ a mĕ face unŭ adevĕratŭ fiu al Islamuluĭ. Acuma însă cu vrerea luĭ Dumnedeu a venitŭ în Uganda unŭ omŭ albŭ, „Stamlih,“ cu o carte maĭ vechiă decâtŭ coranulŭ luĭ Mohamed. Câtŭ cunoscŭ eu din acéstă carte, este cu multŭ maĭ bine şi maĭ adevĕratŭ, decâtŭ acelea ce stau în cartea luĭ Mohamed. O parte din ea a scris'o Moise, cu multŭ înainte de a se sci ceva despre Mohamed, şi tótă era gata înainte cu multŭ de nascerea luĭ Mohamed. Acuma vĕ întrebŭ pe voĭ, căpeteniĭ şi ostaşĭ, spuneţi'mĭ, ce este de făcutŭ? Sĕ credemŭ în Isa (Isus) şi în Musa (Moise), séu în Mohamed?“

„Sĕ primimŭ, ce este maĭ bine,“ rĕspunse unulŭ dintre ómeniĭ împĕratuluĭ.

„Noĭ nu scimŭ, ce este maĭ bine,“ observà altulŭ.

acusaţĭ. Mai departe se ḑice, că m'am abătutŭ dela actulŭ de acusare cerêndŭ ca juraţii sĕ se pronuncie asupra întregei activităţĭ a „Tribunei.“ Acésta n'am ḑis'o. Numai aceea am ḑisŭ, că toţĭ numerii ei cuprindŭ ceva agitătorŭ. Negŭ că acusaţii ar fi patrioţĭ totŭ aşa de bunĭ ca domnii juraţĭ. Patriotismulŭ ca unŭ ce internŭ se manifestă prin semne esterne. Pertractarea de astăḑĭ nu-i bunŭ semnŭ de patriotismŭ. Nicĭ nu amintescŭ împrejurarea, că acestĭ domnĭ de regele nostru vorbescŭ numai cu numele de „monarchŭ,“ pe când pe Carolŭ I îlŭ numescŭ totŭ „Majestate!« Patriotismulŭ şi l'au arĕtatŭ d-lorŭ şi prin espectorările la cestiunea vamală cu România.

Ioanŭ Slavicĭ replică în limba maghiară următórele (după „Tribuna«): M'a surprinsŭ cu totulŭ, cum d-lŭ acusatorŭ publicŭ a întorsŭ cu totulŭ întrebarea. Aicĭ nu e vorba de aceea, că ce a ḑisŭ ḑiarulŭ în Martie, Aprilie şi în Maiu, pentru că, décă ar fi vorba despre acésta, atuncĭ sĕ aducemŭ aicĭ tótă „Tribuna“. La începutŭ ḑisei, că se nu faceţĭ dintr'unŭ lucru de nimicŭ unŭ lucru mare, căcĭ noi şi aşa suntemŭ nisce ómenĭ nepretenţioşĭ şi fără de nicĭ o importanţă. Multŭ mĕ mirŭ, că chiar acum înainte de a se termina pertractarea, se aducŭ înainte cu totulŭ alte cestiunĭ, acum când nu-i permisŭ sĕ se întêmple acésta; aicĭ trebue sĕ se judece pe basa stării faptice a lucrului. In acestŭ articolŭ nu există stare faptică, acésta n'a arătat'o nicĭ actulŭ de acusă, nicĭ acusatorulŭ, nicĭ acum nicĭ mai înainte. Noi în acéstă causă n'amŭ făcutŭ altceva, decâtŭ că amŭ tăcutŭ, şi numai acelŭ pĕcatŭ avemŭ, că amŭ retăcutŭ adevĕrulŭ; *dér pentru aceea noi totŭ nu suntemŭ martirĭ. Fie martirĭ cine are voe sĕ fiă, eu unulŭ nu voiu sĕ fiu martirŭ.*

Demonstraţiunĭ duşmane statului cu insemne române.

Sub acestŭ titlu cetimŭ în „Pester Lloyd“ dela 18 Maiu n. următórele:

In Halmagiu, în ḑiua de Pascĭ a. c., asistentulŭ de farmaciă Alexandru Todea făcù pe argăsitorulŭ (tabaculŭ) Neculae Zbîrcea şi pe mĕsarulŭ George Irhasŭ, ca la serbarea poporală ce avé sĕ se ţină după améḑĭ sĕ demonstreze cu colorile ţĕrei românescĭ, şi le dete insemne române (roşu-galbenŭ-vênătŭ) în scopŭ, d'ale împărţi între locuitorii din Halmagiu. In adevĕrŭ, atâtŭ în aceea ḑi, câtŭ şi în ḑilele următóre, numĕroşĭ Halmagenĭ apĕrură cu astfelŭ de insemne pe strade şi în biserică. Irhasŭ, cu totŭ avertismentulŭ oficiului solgĕbirĕescŭ, nu s'a lăsatŭ de împărţirea insemnelorŭ. In urma acésta, judecătoria cercuală din Halmagiu, cu privire la aceea, că folosirea ăstorfelŭ de colorĭ, în puterea ordinaţiunei ministerului de interne dela 6 Iuliu 1874 Nr. 26,559, este oprită, condamnà pe argăsitorulŭ Neculae Zbîrcea şi pe mĕsarulŭ George Irhasŭ pentru contravenţiune contra statului la câte 10 ḑile arestŭ şi 10 fl. amendă, mai departe pe argasitorulŭ Militonŭ Irhasŭ, pe papucarulŭ Vasilie Petrubui Ciungerŭ, pe papucarulŭ Alexandru Paicu, pe Petrubuiu Costmatjiţŭ (?), Petru Irimie, Vasilie Paicu şi Petru Turucŭ la câte 5 fl. amendă, eventualŭ la câte o ḑi arestŭ, pe asistentulŭ de farmaciă Alexandru Todea la 5 fl. amendă şi 5 ḑile arestŭ. Tribunalulŭ din Aradŭ modificà în parte sentinţa judecătoriei cercuale, dispunêndŭ asupra celorŭ condamnaţĭ la amendă încă o pedépsă de câte 5 fl., eventualŭ câte o ḑi arestŭ. Tabla r., care a pertractatŭ în 18 Maiu acésta afacere, aplică cu privire la Zbîrcea, Irhasŭ şi Todea § 21 alŭ legii de contravenţiune şi'i condamnà pe acestia la amende de câte 50 fl., eventualŭ la 5 ḑile arestŭ, pronunţându-se totodată, că tribunalulŭ din Aradŭ a mĕsuratŭ în modŭ necorectŭ ca pedépsă eventuală pedépsa cu închisóre în locŭ de pedépsa cu arestŭ.

Asupra acestei dureróse afacerĭ vomŭ reveni.

Conflictulŭ vamalŭ.

Din Viena şi Pesta sosescŭ aci scirĭ pesimiste, aci optimiste cu privire la relaţiunile nóstre economice cu România. Se aştéptă ca România sĕ ia iniţiativa pentru reînceperea negociărilorŭ. Unii asigură că lucrulŭ nu se mai póte îndrepta. In şedinţa comisiunei vamele austro-ungare de Lunĭ, d. Pusswald a declaratŭ; că elŭ nu póte lua responsabilitatea într'o cestiune atâtŭ de gravă, cum este rĕsboiulŭ vamalŭ cu România. Fiindŭ elŭ numai conducĕtorŭ alŭ ministerului de comerciu austriacŭ, crede că în acéstă cestiune ar trebui sĕ intervină unŭ ministru responsabilŭ. Ungurii s'au necăjitŭ fórte multŭ, că s'a amânatŭ discusiunea în urma acésta şi s'a schimbatŭ mereu telegrame între Pesta şi Viena.

*

Camera română a începutŭ în 18 n. l. c. a desbate pe capitule tarifulŭ autonomŭ, pe care-lŭ vomŭ publica şi noi.

„In ce privesce petroleulŭ comitetulŭ delegaţilorŭ camerei, însărcinatŭ cu studiarea proiectului de tarifŭ autonomŭ, a admisŭ următorulŭ amendamentŭ:

Art. 384 Petroleulŭ (păcura) de or-ce calitate brutŭ şi uleiulŭ de schistŭ brutŭ, suta de kilo 20 lei.

Art. 385. Petroleulŭ rafinatŭ, ḑisŭ gazŭ şi uleiulŭ de schistŭ rafinatŭ, suta de kilo 30 de lei.

Étă şi expunerea de motive alăturată de propunĕtorĭ pe lângă acestŭ amendamentŭ.

»Legea specială, astăḑĭ existentă, din 30 Maiu 1883, promulgată în »Monitorulŭ oficialŭ Nr. 49 din acelŭ anŭ, se aplică la tóte ţĕrile, carĭ nu au convenţiune comercială cu România, şi a avutŭ deja de efectŭ d'à scăpa România de concurenţa omorîtóre a petroleului americanŭ. Astăḑĭ petroleulŭ rusescŭ înăbuşesce desvoltarea industriei petroleului românŭ, şi este mai de temutŭ, pentru viitorŭ, decâtŭ celŭ americanŭ, din causa proximităţii mai mare a Rusiei decâtŭ a Americei de România, şi din causa abundanţei colosale a sorginţilorŭ de petroleu din Caucasia (dela Baku), multŭ mai producĕtóre decâtŭ cele din America.

Acéstă causă ar trebui dér sĕ facă pe legiuitorulŭ tarifului autonomŭ de aḑĭ mai protectorŭ decâtŭ pe legiuitorulŭ din 1882. In locŭ de acésta vedemŭ micşorându-se dreptulŭ vamalŭ pentru petroleulŭ rafinatŭ dela 30 lei la sută kilo, la 10 lei. Ceremŭ dér ca legiuitorulŭ din 1886 sĕ menţină drepturile protectóre asupra petroleului rafinatŭ, totŭ ca legiuitorulŭ din 1882, adică 30 lei de % de kilo.

„In ceea ce privesce petroleulŭ brutŭ, adecă păcură, dreptulŭ vamalŭ pe 5 lei este cu totulŭ periculosŭ de órece, precum s'a întemplatŭ deja cu importaţiunea petroleului rusescŭ in Austria, vîndĕtorii de petroleu din Caucasia amestecă 20 la sută păcură în 80 la sută petroleu rafinatŭ, dându-i astfelŭ aparinţa păcurei, îlŭ întroducŭ cu taxa de 5 lei la suta de kilo, şi în urmă printr'o mică şi simplă operaţiune de rafinăriă, îi dau faţa şi valórea petroleului rafinatŭ. Pentru aceste motive ceremŭ, ca dreptulŭ vamalŭ alŭ petroleului brutŭ sĕ fiă ridicatŭ celŭ puţinŭ la valórea de 20 lei 100 de kilo în locŭ de 5 lei.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Atena, 12 Maiu. — Camera alese cu 139 contra 78 voturĭ pe Stefanopulos din partida lui Trikupis ca preşedinte alŭ ei. Contrarĭ de mai înainte ca Deligeorgis, Khalilis au votatŭ cu Trikupis, spre a puté eşi din crisa actuală.

Indată după acésta alegere Trikupis fu însărcinatŭ din partea Regelui cu formarea cabinetului. Elŭ a conferitŭ cu membrii partidei sale şi probabilŭ că va forma aḑì cabinetulŭ.

DIVERSE.

Despre visurile orbilorŭ s'a esprimatŭ şefulŭ unui institutŭ de orbĭ din Filadelfia apusénă, care însuşĭ orbise, într'unŭ modŭ interesantŭ. Elŭ ḑice: »Eu nu mĕ simtŭ nicăirea mai fericitŭ decâtŭ în ţéra visurilorŭ. Eu nu m'am simţitŭ orbŭ încă nicĭ-odată în visurĭ; vĕdŭ totŭ aşa de bine, ca atuncĭ când încă nu'mĭ perdusemŭ vederea. Ce e dreptŭ, chiar şi visândŭ trăiescŭ totŭ în institutulŭ meu, dér în locŭ de a mĕ sprijini pe simţulŭ de pipăitŭ şi de auḑitŭ, potŭ vedea pe toţĭ locuitorii institutului. Şi ce este mai ciudatŭ, cu tóte că n'am vĕḑutŭ în realitate pe nicĭ unulŭ din acestĭ ómenĭ, mi se parŭ feţele lorŭ fórte cunoscute şi intime!« Acéstă interesantă esperienţă nu e singulară; la toţĭ, carĭ în cursulŭ vieţei orbescŭ, se întêmplă astfelŭ. Ómenii, carĭ se nascŭ orbĭ, nu viséză nicĭodată că vĕdŭ; se scie dela ómenii născuţĭ orbĭ, carĭ şĭ-au însuşitŭ o mare cultură şi au cititŭ relativŭ multe cărţĭ, că ei viséză numai de musică, de vocile persónelorŭ cu care au de-a face, şi câte odată de întêmplările din institutŭ. Lucrurĭ şi locurĭ, pe carĭ le cunoscŭ numai prin descrierĭ, nu le vĕdŭ nicĭodată în visurile lorŭ.

Urare de fericire. — P. S. Părintele X. dela o biserică din capitală, blagoslovindŭ o părechie căsĕtorită, bagă de sémă că tinerii suntŭ fórte urîţĭ. Adresându-se către cei căsĕtoriţĭ, popa ḑise: Iubiţi-vĕ copiilorŭ, unulŭ pe altulŭ, căcĭ décă nu vĕ veţĭ iubi voi, cine dracu se vĕ mai iubéscă! („Telegrafulŭ.“)

Profesorulŭ distrasŭ. — Profesorulŭ de istoriă dela universitatea din M., care din causa distracţiunei sale abnorme e vestitŭ în lungŭ şi în latŭ, primì de curêndŭ visita unui studentŭ. Ocupatŭ cu citirea unei cărţĭ, nu 'lŭ observà pe studentŭ, până când acesta sfiiciosŭ începù a vorbi: »Scusaţĭ, domnule profesorŭ, décă vĕ conturbŭ, numele meu e „Mortŭ!“ Profesorulŭ sĕ întórce şi ḑice cu o espresiune de totŭ tristă: Mortŭ? Intr'adevĕrŭ mortŭ? Ei, cum erau órele séle din urmă?“

Bibliografiă.

Invitare de prenumeraţiune la **„Economia Câmpului“ şi „Crescerea Vitelorŭ“**, de Ioanŭ Georgescu. Preţulŭ ŭnui esemplarŭ 25 cr. — S'au distribuitŭ, din partea autorului acestei scrierĭ instructive, colĭ de prenumeraţiune. Nu ne îndoimŭ că Domnii colectanţĭ vorŭ avea unŭ bunŭ succesŭ, deórece publiculŭ românŭ trebue sĕ sprijinéscă órĭce încercare literară menită a lăţi cunoscinţele, de prima necesitate pentru poporulŭ nostru. Amŭ avutŭ ocasiune a ceti parte din cuprinsulŭ acestei broşurĭ, ca articolĭ, carĭ au fostŭ publicaţĭ în „Observatorulŭ«, şi o putemŭ recomanda, fiindŭ scrisă cu pricepere de causă şi în unŭ stilŭ popularŭ. Cei carĭ n'au avutŭ ocasiune a sĕ subscrie pe vr'una din cólele de prenumeraţiune se potŭ adresa la autorŭ: *Iónŭ Georgescu* învĕţătorŭ în Scoreiu p.-u. Alsó Árpás.

Rectificare. In nr. de erĭ alŭ fóiei nóstre, la scrierea din Lugoşŭ, şirulŭ alŭ 2-lea dela începutŭ, în locŭ de: preşedintele parochialŭ, sĕ se cetéscă: *preşedintele comitetului parochialŭ.*

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

„Arabiĭ ḑicŭ, că cartea lorŭ este cea maĭ bună şi Albiĭ ḑicŭ, că a lorŭ. Cum putemŭ noĭ aşadară sĕ scimŭ, carĭ spunŭ adevĕrulŭ?“

„Mtesa sĕ ne arĕte, ce este dreptŭ şi adevĕratŭ,“ ḑise unŭ alŭ treilea.

„Ascultaţĭ!“ ḑise Mtesa în urma acesteĭ provocărĭ. „Arabiĭ şi Albiĭ se îndreptéză după învĕţăturile din cărţile lorŭ sfinte. Nu este aşa? . . . După purtarea şi faptele lorŭ putemŭ sĕ cunóscemŭ maĭ bine, a cărorŭ carte este maĭ bună. Arabiĭ vinŭ la noĭ, ca sĕ cumpere sclavĭ, pe carĭ i punŭ în lanţurĭ şi-ĭ tractéză rĕu. Totodată am vĕḑutŭ, că eĭ nu spunŭ totdéuna adevĕrulŭ.

Albiĭ însă nicĭ nu cumpără, nicĭ nu primescŭ sclavĭ. Eĭ ḑicŭ: „Sĕ facemŭ noĭ robĭ pe fraiĭ noştri? . . . Nu, toţĭ suntemŭ fĕpturile luĭ D-ḑeu!“ Afară de acésta nicĭ unulŭ dintre Albĭ nu mĭ-a spusŭ minciunĭ. Speke, Grant, Linant şi Stamlih, toţĭ se purtară bine, cu multŭ maĭ bine decâtŭ Arabiĭ, şi de aceea ţinŭ eu cartea lorŭ maĭ bună decâtŭ a luĭ Mohamed, căcĭ eĭ facŭ numaĭ ceea-ce le spune acéstă carte. Eu am ascultatŭ cu mare plăcere totŭ ce mi s'a împărtăşitŭ din cartea acésta, şi acum vĕ întrebŭ pe voĭ, urmavomŭ noĭ de aicĭ înainte după acéstă carte, séu după a luĭ Mohamed?“

„Sĕ primimŭ cartea Albilorŭ!,“ strigară cu toţiĭ, La auḑulŭ acestorŭ cuvinte faţa luĭ Stanley se umplù de bucuriă.

Din minutulŭ acesta împĕratulŭ se declarà ca ţinĕtorŭ de religiunea creştină. Elŭ îĭ făgăduì luĭ Stanley, că va rídica o biserică şi totodată, că încâtŭ 'i va fi cu putinţă, va întroduce Creştinismulŭ la popórele domnite de dênsulŭ. Călĕtorulŭ nostru încă îlŭ asigurà, că buniĭ ómenĭ din Europa nu vorŭ întârḑia a le trimete unŭ preotŭ, care sĕ le împărtăşéscă maĭ departe învĕţătura dumneḑeéscă.

„Stamlih,“ ḑise Mtesa, „décă le scri Albilorŭ, spune-le, că eu sûnt ca unŭ omŭ, care se află în întunerecŭ, séu care este orbŭ din nascere, şi că dorinţa mea cea maĭ ferbinte este sĕ se facă odată lumină înaintea ochilorŭ meĭ, şi de bună sémă, décă va fi astfelŭ, voĭ rĕmâné creştinŭ tótă viaţa mea.“ —

De óre-ce Vavuma se făceau totŭ maĭ mândri şi maĭ obraznicĭ, hotărì Mtesa, sĕ se pregătéscă pentru o luptă mare cu eĭ.

In 14 Septembre se aşezară maĭ multe canoe pe lacŭ în linie de bătaie. Ele porniră deodată cu tótele asupra insuleĭ Ingira.

După-ce se apropiară din destulŭ de acéstă insulă, Vaganda din ele începură sĕ pusce asupra duşmanilorŭ, carĭ tocmaĭ se adunau şi se pregătiau de luptă. In curênd eşiră şi vasele acestora din trestia de pe ţermure, în care erau ascunse, şi se îndreptară cu repejune asupra luntrilorŭ împĕratuluĭ, Vavuma, carĭ se aflau în ele, scoteau strigăte puternice de rĕsboiu. Ómeniĭ luĭ Mtesa, urmândŭ poruncilorŭ, ce li se dăduseră, se retraseră încetŭ cu încetulŭ spre dêlma artificiósă, unde era aşezată o cétă de 100 muschetierĭ, carĭ aveau la îndemână şi patru tunurĭ maĭ mititele de luntri. Indată-ce vasele împĕrătescĭ se apropiară din destulŭ de dêlmă, se despărţiră în două părţĭ, lăsând pe Vavuma, carĭ le urmăriau, faţă în faţă cu céta amintită. Muschetele şi tunurile se sloboḑiră cu putere asupra acestora. Neţîntindu-se destulŭ de bine, puşcăturile nu făcură duşmanilorŭ multă pagubă. Totŭ resultatulŭ fù, că Vavuma înspăimêntaţĭ se retraseră înapoĭ, şi cu acésta se sfêrşì „marea luptă pe apă“ plănuită de Mtesa.

Stanley se convinse, că împĕratulŭ cu greu va fi în stare a învinge pe ceĭ rĕsculaţĭ. —

In 18 Septembre Mtesa hotărì sĕ facă unŭ nou atacŭ. Elŭ era cuprinsŭ de o măniă şi de o iritaţiune nu tocmaĭ potrivite cu unŭ „creştinŭ.“ Toţĭ tremurau înaintea luĭ.

Două sute treĭ-ḑecĭ de canoe fură puse în ordine de bătaiă. Pe dêlmă se aşezară din nou muschetierĭ şi tunureţe.

(Va urma.

Cursulŭ la bursa de Viena

20 din Maiŭ st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	104 35	Bonurĭ croato-slavone	105.25
Rentă de hârtiă 5%	94 90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154 —	Imprumutulŭ cu premiu ung.	119 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 75	Renta de hârtiă austriacă	85.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	117.65	Renta de arg. austr.	85.35
Bonurĭ rurale ungare	105.20	Renta de aurŭ austr.	116 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.20	Losurile din 1860	138 50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.25	Acţiunile băncei austro-ungare	877 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20	Act. băncei de creditŭ ung.	289.50
Bonurĭ rurale transilvane	105 25	Act. băncei de creditŭ austr.	282 80
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.96
		Napoleon-d'orĭ	10.04
		Mărcĭ 100 împ. germ.	62.75
		Londra 10 Livres sterlinge	126.85

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 7 Maiŭ st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	90—	91—
Renta rom. amort. (5%)	94¼	95—
» convert. (6%)	86—	87—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	33½
Credit fonc. rural (7%)	104—	104¾
» „ „ (5%)	87½	88—
» » urban (7%)	99—	100—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	82—	82½
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14—	15—
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 21 Maiŭ st. n. 1886.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.70	8.72
Argint românesc	8.65	8.70
Napoleon-d'orĭ	10.01	10.04
Lire turcescĭ	11.27	11.30
Imperialĭ	10.26	10.29
Galbenĭ	5.90	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	100.—	101.—
Ruble Rusescĭ	123.—	124.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

De închiriatŭ.

Casa sub *Nr. 139 strada mare* suburbiulŭ Scheiŭ, este a sĕ închiria dela Sft. Mihaiŭ 1886 încolo.

Spre acestŭ scopŭ sĕ va ţiné licitaţiune *Duminecă în 11 (23) Maiŭ 1886 la 10 óre înainte de amédḑi în cancelaria comitetului* parochialŭ dela biserica Sft. Nicolae în suburbiulŭ Scheiŭ.

Pănă la ḑiua de licitaţiune dă informaţiune Epitropulŭ Domnulŭ Ioanŭ A. Navrea.

Braşovŭ 1 (13) Maiŭ 1886.

Epitropia parochială a bisericei române ort. res. dela Sft. Nicolae.

„Albina„ institutŭ de credit şi economii

în Sibiiu.

Publicaţiune.

în sens. artic. de lege XXXVI. din an. 1876 §. 29.

1. **Suma scrisurilorŭ fonciare** puse în circulaţiune cu ḑiua de 30 Aprilie 1886 face .... fl. 968,000.—
2. Pretensiunile institutului de împrumute hipotecare, care servescŭ de acoperirea acestorŭ scrisurĭ fonciarĭ suntŭ de .... fl. 982.482.46
4. **Valórea hipotecelorŭ luate de basă** la susŭ numitele împrumute hipotecare este de ...... fl. 4.390,870.—
4. **In sensulŭ §. 97** din statute **„fondulŭ specialŭ“** pentru asigurarea scrisurilorŭ fonciare este de .. fl. 206.763.99

Acesta e indusŭ în contŭ separatŭ şi plasatŭ în efecte publice.

Sibiiu 1 Maiŭ 1886.

Directiunea.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenu omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ (	—	—	12.50	—
(	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ (	—	—	2.27	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2.07	—
Ghirişŭ	4.09	—	3 03	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşin (	5.56	—	5 35	—
(	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7 34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezŏ-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.41	—	—	4.06
(	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena (	—	—	10.50	—
(	3.00	8.50	6.05	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezŏ-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşin (	10.01	—	5.05	6.43	—
(	10.26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea (	1.36	—	—	9.31	—
(	1.48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mică	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	—	—	7.14	1.09
(	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ (	—	—	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	—	4.53
(	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok (	11.02	—	11.40
(	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6.19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12.05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9.32
Timişóra	8.42	—	10.09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4.04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10.53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.